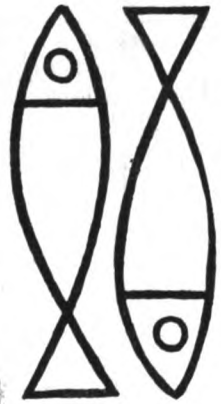

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Een „konsekwentie“, die naar de duivel voert¹⁾

(1 Cor. 15 : 12-19)

Het is soms nodig, en er is moed voor nodig, eens een konsekwentie te trekken, die ons eerlijk plaatst voor leven en dood. Om tot ontzetting van iedereen de duivel bij zijn staart te grijpen en te laten zien, dat hij de VORST der duisternis is. Wie durft zoiets te doen?

De Apostel Paulus doet dat. Waarom? Om te midden van alle discussies over Pasen en de konsekwenties van Pasen, eens goed in te grijpen en ons te laten zien, waar we terecht komen, als we wat bleekjes tegenover de heilsfeiten, als dood en opstanding van Jezus Christus, staan, maar vooral als we de opstanding der doden loochenen. Het beeld is misschien wat te gevaarlijk om te gebruiken, maar ik zie de apostel als een marinier binnenstormen om eens goed orde op zaken te stellen en aan veel ijdel gepraat over leven en dood in de stationshal van ons leven een einde te maken.

Een konsekwentie die naar de duivel voert. Laten we het samen maar eens lezen uit die prachtige brief, die de apostel geschreven heeft aan de gemeente van Corinthe. De eerste brief, hoofdstuk 15 vers 12-19.

„Indien nu van Christus gepredikt wordt, dat Hij uit de doden is opgewekt, hoe komen sommigen onder U er toe te zeggen, dat er geen opstanding der doden is? Indien er geen opstanding der doden is, dan is ook Christus niet opgewekt. En indien Christus niet is opgewekt, dan is immers onze prediking zonder inhoud, en zonder inhoud is ook uw geloof. Dan blijken wij ook valse getuigen van God te zijn, want dan hebben wij tegen God in getuigd, dat Hij de Christus heeft opgewekt, dien Hij toch niet heeft opgewekt, indien er geen doden worden opgewekt. Immers, indien er geen doden opgewekt worden, dan is Christus ook niet opgewekt; en indien Christus niet is opgewekt, dan is uw geloof zonder vrucht, dan zijt ge nog in uw zonden. Dan zijn ook zij, die in Christus ontslapen zijn, verloren. Indien wij alleen voor dit leven onze hoop op Christus gebouwd hebben, zijn wij de beklagenswaardigste van alle mensen“.

Waarom leidt de apostel ons zo konsekwent naar de duivel? Ik mag wel zeggen, dat hij dat doet om te helpen en te redden. De apostel heeft de moed van een moeder, die haar weerbarstig kind, dat telkens op levensgevaarlijke wijze bij het kanaal speelt, in het water duwt en meteen het daaruit haalt overigens!

Opdat dat kind maar niet zou verdrinken. Nu, zult U vragen: Is de opstanding der doden nu zo belangrijk? Moet je dat nu echt geloven?

Is het niet voldoende om te blijven staan bij de prediking van Jezus Christus en Die gekruisigd? Dáárover is al zoveel te doen vandaag.

Hoort nu werkelijk bij de enige troost in leven en in sterven ook nog de belijdenis van de opstanding der doden? Als je dat nu niet kunt aanvaarden, kom je dan werkelijk in de synagoge van de Satan terecht?

Ja, zegt de apostel, want als je één heilsfeit ontkent en negeert, dan kom je met ijzeren konsekwentie terecht, mag ik het zó eens noemen? in het „tevergeefse“, in het „inhoudsloze“, in het „vruchteloze“, in de „ijdelheid“, in de „verlorenheid“ in de „beklagenswaardigheid“, zeg maar: In het rijk van de duivel. Opstanding der doden is een zaak van „zijn“ of „niet-zijn“. Laten we maar eens op de troon van de duivel

gaan zitten, zegt de apostel. Daarvoor is wel wat moed nodig, maar daarin zit toch ook de triomf van iemand, die weet en gelooft, wat hij predikt.

We moeten om elkaar te helpen in het bewaren van het Evangelie, soms wel eens dwaze dingen doen. Zo wil de apostel met sommigen, die zeggen en beweren dat er geen opstanding der doden is, van konsekwentie tot konsekwentie voortstappen, om velen te behouden en desnoods vlak voor de troon van Satan velen weg te sleuren tot de troon van het Licht.

De eerste konsekwentie derhalve is, dat het Paasfeest niet echt is. Christus is niet opgewekt door de Vader. Waarschijnlijk hebben de leerlingen stiekum een dode Jezus van Nazareth uit het graf gehaald en elders verstopt om zo gestalte te geven aan hun diepste verlangens, in het rondstrooien van het gerucht, dat Hij zou zijn opgestaan. Maar rondstrooien van een gerucht is nog geen prediking. Prediking is altijd verkondiging van FEITEN, die echt gebeurd zijn. Het doorgeven van práátjes is aardig, de mensen geven elkaar wel een knipoog dan, maar het is zonder inhoud. Het is leuk voor de kinderen om een spannend bééldverhaal te lezen, maar ze ontgroeien vanzelf wel aan zulk een sprookje!

M.a.w. het Evangelie gaat volkomen van de vloer. Die z.g. prediking van de apostel en dus ook van de kerk is een uitvinding van menselijke dwaasheid. En wie dat allemaal gelooft wat uitgekraamd wordt op een preekstoel en op de zendingsvelden, die moet dat zelf maar weten, maar hij is wat ouderwets en een weinig dwaas. Natuurlijk, je hebt wel begrip voor de dwaasheid van een mens, je wilt er ook wel eens gezellig en heerlijk met elkander over discussiëren, maar het is toch wel heel vrijblijvend. God is immers dood en Christus Jezus is ook dood.

W. G. Raven

Maar... daarom mogen we elkaar wel eens heerlijk zitten te begrijpen. Waarom mag een wijs man, een zót, die gelooft, niet eens begrijpen? Dat mag best! Dat is ook wel zeer in de mode en vooral fatsoenlijk.

Maar goed begrepen? IJdel en vóóts is zulk een geloof wel. En als je een gelovige hoort, dan moet je wel glimlachen om zulk een wartaal. Ze zijn als kinderen zo blij, wanneer ze op een grote Paaswei hun ballonnetjes mogen oplaten.

Grote vader en Grote moeder staan er wel bij en schateren heus wel mee en zijn ook echt verontwaardigd als een grote slungel een ballonnetje van zo'n kind doorprikt. Maar al die Paasliturgieën — zo vroeg 's-morgens en die kerkdiensten voor T.V. en Radio... wat een echt Nederlands onzinnig Christelijk Bedrijf. IJdel is de reclame van de kerk. Geef ons dan maar de STER. God staat achter Jezus van Nazareth, zegt U? Doe niet zo pseudo! God kan wel achter iedereen staan! Je kunt van alles van God zeggen, maar toch zeker niet dat Hij gewild heeft dat U zoudt getuigenis geven aan een sprookje? De verkondiging van die éne Naam, Christus Jezus en Die opgewekt, is een markttrucje van een koopman, om de aandacht op

zichzelf te vestigen.

Goed zo... zegt de apostel. U hebt gelijk, praat maar door. Ik praat wel mee. Zeg maar gerust: We maken ons blij met een dode mus, met een leeg Paasei, want dood is dood! Alleen, vergeet dan niet de uiterste konsekwentie: n.l. dat ge nog in uw zonden zijt. Zing maar niet meer: Laat ons niet verloren gaan! Heeft u in uw ouderwetse christelijke familie, die U KERK pleegt te noemen, iemand die gestorven is in Christus Jezus, zegt U? Och, wat jammer. Stil laten zitten zo. Heeft hij het hoofd neergelegd op de troost van het verzoenend lijden en sterven van de Zaligmaker? Heeft de mensenmenigte rondom het graf gezongen: In het kruis zal ik eeuwig roemen en geen wet zal mij verdoemen. Christus droeg de vloek voor mij, Christus is voor mij gestorven. Ik ben van dood en zonde vrij?

Het is onprettig om een droom te verstoren, maar het moet maar eens hard gezegd worden: Ze zijn VERLOREN!

Misschien voelt U zich wat ongelukkig bij deze woorden en misschien levert U uzelf wel permanent uit aan de angst?

Maar dat geeft niet, want dat is toch de mode vandaag? Vooral ongelukkig zijn! Ja, dat is de konsekwentie, die naar de duivel voert. Indien wij alleen voor dit leven onze hoop op Christus gebouwd hebben, zijn wij de beklagenswaardigste van alle mensen. Maar dan is de konsekwentie-trekkerij van de apostel dan ook afgelopen. Want nú heeft hij zó de weg bereid voor de verkondiging. Leest u maar eens de volgende versen, vers 20-23: „Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, als eersteling van hen, die ontslapen zijn. Want dewijl de dood er is door een mens is ook de opstanding der doden er door een mens. Want evenals allen in Adam sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden.“

Weet U, wat Pasen betekent? Dat betekent: Opstanding der doden!

Weet U, wat opstanding der doden betekent? Een nieuw léven op de aarde!

Opstanding der doden, dat is één der hoekstenen van het Christelijk geloof, n.l. dat er een grote toekomst is. God is de LEVENDE en Hij wil levende mensen, vernieuwde áárdemensen, vernieuwde paradijismensen!

Een nieuwe werkelijkheid kómt éénmaal. Ja, de Heer is opgestaan dat betekent: Gods bazuinen zullen klinken, d' eerste dingen zijn vergaan, nieuwe hemel en een nieuwe aarde zullen blinken, níeuwe tijden vangen aan!

De zondeval van het Christendom is: de loochening van de opstanding der doden. De verlossing van de Paasvorst betekent: je zult niet voor altijd gekist blijven. Je zult naar je ziel een hemelse zaligheid bezitten ná het sterven. Maar wat méér is: Je zult éénmaal naar lichaam en ziel, als komplette mens op de nieuwe aarde wonen! Opstanding der doden? Het betekent niet minder dan dat het Koninkrijk van Christus komt, dat U bereid is van de grondlegging der wereld. En loochening van de opstanding der doden is loochening van de volledige omvorming van alle dingen en een ontkenning van een nieuwe levensorde. God heeft mensen bestemd tot erfgenaam van de toekomstige wereld. Dat is de konsekwentie, die God heeft willen trekken uit Pasen. De Here Jezus Christus is de Eérstgeborene uit de doden. Hij gaat vooraan, maar nu mogen wij als zijn kinderen achter Hem aangaan, geleid door Hem tot die heerlijkheid! Tegenover de konsekwentie, die naar de duivel voert, staat de konsekwentie van Goede Vrijdag en Pasen: n.l. de opstanding der doden, die naar de Schepper, de Vader voert. God wil véle kinderen immers leiden tot díe heerlijkheid! Daarom heeft Hij in Christus de duivelse konsekwentie ontwapend en openlijk aan de kaak gesteld. Hij heeft daarover getriumfeerd door het kruis.

Door Zijn dood heeft Jezus de duivel, die de heerschappij over de dood bezat, ontroond. Nu zal Hij ook ons armzalig lichaam herscheppen om het gelijkvormig te maken aan Zijn verheerlijkt lichaam, met dezelfde kracht, die Hem in staat stelt het Héélal aan zich te onderwerpen. Hoort U dat? Met dezelfde kracht! Voelt U nu iets van de triomfantelijke moed van de apostel, als hij ons zó op de konsekwentie wijst? Laat ik dan mogen eindigen met U voor te lezen vers 57 en 58 van ditzelfde hoofdstuk, tot vertroosting en

bemoediging van allen, die in droefenis over een dode gekomen zijn, ook vandaag: „Maar God zij gedankt, Die ons de overwinning geeft door Jezus Christus, onze Heer. Daarom geliefde broeders, weest vandaag standvastig en onwankelbaar, en gaat altijd voort met het werk des Heren; ge weet toch dat Uw inspanning, dank zij Hem, niet vergeefs is. Amen.”

¹⁾ Tekst van een toespraak gehouden door ds W. G. Raven uit Almelo, voor de N.C.R.V.-microfoon op 10 april 1967.

„Kerkelijk Leven”

Dreiging.

Onlangs las ik dat het niet in de bedoeling der synode zou gelegen hebben af te rekenen met een groep — in de zaak van ds B. J. F. Schoep — maar dat het gaat om een stroming. Een stroming, die zich bedreigd zal gevoelen.

We begrijpen deze taal maar slecht.

Niet een groep, maar een stroming.

Het zij zo.

Belangrijker is dunkt ons dat degene, die zo schreef zich bewust is dat deze 'stroming' zich bedreigd zal gevoelen.

Daar heeft hij gelijk aan.

Hoe erg dat ook is: dat men zich in de kerk, die toch de gemeenschap der heiligen is, bedreigd moet gevoelen.

Doch het is niet nieuw: zo was het in de Jeruzalemse gemeente ook. Anders, andere omstandigheden, andere vragen, andere mensen, maar: bedreigd.

Hier is maar één antwoord goed: niet terug dreigen, net zo min als die gemeente het onder haar omstandigheden deed. Zij bad: „En nu, Here, zie op hun dreiging, en geef uw dienstknechten met vrijmoedigheid Uw woord te spreken”. Bidden om gewoon te mogen doorgaan met het gewone werk. En de Here houdt dan eventuele dreigers wel in het oog.

Verborgene manna.

Het is niet ondenkbaar dat vandaag meer dan een collega onder de dreiging bezorgd wordt voor zijn leven, het levensonderhoud voor zich en de zijnen. Want hoewel onze goede nederlandse geloofsbelijdenis in artikel 30 zegt dat „de overtreders op geestelijke wijze gestraft worden”, dit stuk van de belijdenis wordt bij schorsen en afzetten weinig in ere gehouden: geschorste en afgezette predikanten verliezen met ambt en eer ook hun brood. Laat niemand daarvoor vrezen. Want de Here geeft voor zulke situaties kostelijke beloften. Al was het alleen maar in Openbaring 2 : 17: „Wie overwint, hem zal Ik geven van het verborgene manna”. Dat is geen „geestelijk” of „mystiek” manna, maar concreet voedsel dat de Here geeft aan het zaad der Vrouw in de woestijn: Openbaring 12. Als de gewone bronnen voor ons bestaan worden toegevoerd, dan boort de Here verborgene bronnen aan.

Verbastering van de tucht.

Er is naar het Woord Gods maar één middel voor de christelijke tucht: de tweede sleutel van het koninkrijk der hemelen. De persoonlijke, dan de gemeentelijke vermaning, bij verharding de ban.

Die bediening wordt onder ons verbasterd:

1. Men gaat doleren, een paar kerkeradsleden of gemeenteleden roepen de gemeente op om samen te komen in „huisgodsdienst” of in godsdiensttoefening in een gebouw en een dienaar van elders is dan wel bereid zich op verzoek in te dringen in uw dienst, alzo op verzoek een censurabele zonde.

2. deze dolerende groep proclameert zich tot de ware kerk ter plaatse en zendt straks afgevaardigden naar de classis. Gelukt hun toeleeg, dan worden zij ontvangen en u wordt heengezonden.

Men heeft op die manier geen tucht meer geoefend over de overtreders, u niet met de door onze enige Meester verordeneerde middelen getuigd, men heeft u op door en door wereldse wijze weggeorganiseerd.

Wie zo handelen zijn bezig niet slechts de naam van de 'ware' kerk te verspelen, maar de naam der kerk: ze vormen straks een of andere organisatie tot het oefenen van gereformeerde godsdienst.

We hebben in de dagen der vrijmaking elkan- der vaak herinnerd aan het woord van Spreuken 26 : 2 „Gelijk een mus wegfladdert en een zwaluw heenvliegt, zo is een ongegronde vloek: hij treft geen doel”.

Het is goed er ook vandaag aan te denken.

„Huis”godsdienst.

Tot een van de middelen waarmee vandaag het breekijzer in de gemeenten wordt gezet, behoort de huisgodsdienst. Nu is de huiselijke godsdiensttoefening een kostelijke zaak in het christelijke leven. Teken en demonstratie van het priesterschap aller gelovigen, dat de huisvader Gods Woord leest, waar nodig verklaart, voorgaat in de gebeden en dat men in het gezin samen zingt. Te meer bewijs van dat algemeen priesterschap doordat, bij afwezigheid van Vader, Moeder in deze de leiding neemt. Daarover zijn we het roerend eens dat in deze huisgemeente de vrouw niet behoort te zwijgen.

Maar geen christelijk huisvader, die de gemeente des Heren liefheeft, zal er aan denken huisgodsdienst te houden op het uur, waarop de gemeente des Heren samenkomt. Dan gaat hij met de zijnen ter kerk.

Helaas komt het vandaag onder ons voor dat er huisvaders zijn, die wel op kerktijd huisgodsdienst houden. Alzo handelende tegen wat de catechismus in Zondag 38 zegt: dat ik, inzonderheid op de rustdag, tot de gemeente Gods naastig kome. Zo'n huisvader houdt hier zelf de belijdenis niet en verhindert de zijnen dat te doen.

Zijn huisgodsdienst wordt een tegen-kerk.

Nog erger wordt het wanneer hij niet slechts met de gezinsleden en huisgenoten zo godsdienst houdt, maar wanneer hij daartoe ook anderen toelaat of zelfs uitnodigt.

Dan is zelfs de náám huisgodsdienst een leugen.

Want wel wordt de samenkomst dan in een particulier huis gehouden, maar een huiselijke of gezinsgodsdiensttoefening is het niet meer.

Het is doodgewoon: scheurmakerij.

En anders niet.

Zonde.

Doen tegen wat de Schrift zegt: dat we de eigen bijeenkomsten niet zullen nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben. Hebr. 10 : 25. Een verachten van de gemeente Gods, 1 Cor. 11 : 22, en van de bedieningen, haar door Christus gegeven. Efeze 4.

Taalbederf.

Bekend is het bederf van de taal tengevolge van een beheerst worden door een ideologie. Hitler beroemde zich gaarne op de 'ware democratie' in het derde rijk: was hij niet door het volk gekozen, was en werd zijn beleid niet herhaaldelijk met overweldigende meerderheid van stemmen goedgekeurd, was hij niet de volkskanselier bij uitnemendheid? Zo was er in het Derde Rijk ook vrijheid van pers: daar was de pers immers niet aan handen en voeten gebonden door joden, communisten, plutocraten en andere slechte lieden, die in het buitenland achter de persschermen aan de touwtjes trokken? Er was in dat rijk ook vrijheid van godsdienst: werd er in Duitsland ooit een kerkdienst door de politie gestoord? Hoogst verontwaardigd was de rijksregering als vijandelijke bommenwerpers eens een kerkgebouw verwoestten, zo'n althetwüdig teken van duitse vroomheid en christenzin!

Niet anders is het in de communistische wereld: de oostduitse communistenstaat van de heer Walter Ulbricht heet de Deutsche Democratische Republiek.

Laat men er op verdacht wezen: zulk taalbederf komt ook voor in de kerk. Soms hoort men

over de belijdenis spreken terwijl men het heeft over zijn eigen meningen; over 'doleren' dat noch met de doleantie uit de remonstrantse tijd, noch met die van de vorige eeuw ook maar iets gemeen heeft; van huisgodsdienst als het helemaal niet een huiselijke godsdiensttoefening betreft, maar een doodgewone samenkomst van scheurmakend karakter die in een huiskamer gehouden wordt en van tuchttoefening waar het wereldse organisatiemethoden betreft.

Het wordt tijd de woorden niet maar te horen, maar ze te proeven.

De eigenlijke vijand.

Het is in dagen van kerkelijke beroering goed niet al te zeer te letten op wat bepaalde mensen, wat broeders zeggen en doen. Het zijn broeders, ons „vlees en bloed” in de Here. Maar ook broeders kunnen soms danig in de war zijn. In zoverre is het zaak goed op hen te letten. Doch als we alleen maar op die broeders letten en hun vreemde doen, dan verliezen we de eigenlijke vijand uit het oog. Dat heeft hij wel graag. Dan kan hij zijn gang gaan. En hem moet het werk lam gelegd.

Hoe — dat heeft de Here Jezus Christus ons duidelijk geleerd: „dit soort vaart niet uit dan door bidden en vasten”.

Laat het daaraan niet ontbreken.

Wie weet, de HEERE mocht het wenden!

Delfhaven en de Open Brief

Het verslag van een vergadering van de kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven vermeldde:

„In bespreking komt een rapport van een gehouden gesprek met ds. Snijder, zulks tot afsluiting van besprekingen in een aantal vergaderingen, te weten in nov., dec., jan. en febr., waarin de kerkeraad zich heeft bezig gehouden met bezwaren, welke gerezen waren tegen het voorkomen van de handtekening van ds. Snijder onder de „Open Brief”.

De bezwaren concentreerden zich vooral om een drietal punten: 1. Het kenschetsen van het geloof van hen, die zich naar art. 28 N.G.B. hadden vrijgemaakt, als een ideologie; 2. Het spreken van veten en twisten, die zouden heersen tussen Vrijgemaakten en Syn. Gereformeerden; en 3. Het benoemen van de belijdenis der kerk met de term historisch fundament tegengesteld tot het fundament van de algemene Christelijke Kerk.

In broederlijk overleg is met ds. Snijder gesproken. Tot vreugde van de kerkeraad reageerde ds. Snijder op alle punten zo, dat aan bezwaren volledig werd tegemoet gekomen.

Ds. Snijder heeft verklaard, dat het spreken en handelen van hen, die zich vrijmaakten naar art. 28 N.G.B. nimmer benoemd mag worden, vanuit een in de „Open Brief” nader omschreven vrijmakingsgeloof, onder de term ideologie. De — overigens niet bedoelde — smaad, die in de „Open Brief” geworpen wordt op overleden en nog levende voorgangers en kerkleden, die in 1944, geleid door de inhoud van dit vrijmakingsgeloof, als behorende tot het geloof in de Here Jezus Christus, de reformatie in de kerk ter hand namen en volbrachten, werd daarmee weggenomen. Het spreken van veten en twisten achtte ds. Snijder geen gelukkig gekozen woorden. Hij ziet de verhouding van Vrijgemaakten tot Syn. Gereformeerden, met de kerkeraad, als die van gehoorzaamheid tegenover ongehoorzaamheid. Derhalve roept hij, naar tijd en wijze, de ongehoorzamen tot concrete gehoorzaamheid aan de Koning der Kerk.

Voor ds. Snijder wilde „historisch Fundament” zeggen: historisch geworden fundament. Dit fundament is voor ds. Snijder hetzelfde als het Schriftuurlijk fundament en als het fundament van de algemene Christelijke Kerk.

De kerkeraad neemt met dankbaarheid kennis van de verklaringen van ds. Snijder en is van oordeel dat de gerezen bezwaren voor vervallen kunnen worden verklaard.

Dat is een verblijdend bericht.

De kerkeraad van Delfshaven heeft klaarblijkelijk niet van zijn predikant ds. J. Snijder geëist dat deze zijn handtekening onder de Open Brief zou terugnemen, maar bleek tevreden gesteld toen bleek dat deze uit de Open Brief getrokken conclusies niet voor zijn rekening nam. We stellen dit met dankbaarheid vast. Temeer als we bedenken dat prof. J. Kamphuis emeritus dezer kerk is.

G. Visee

In vijf minuten?

In „De Reformatie” van 22 april l.l. antwoordde prof. Kamphuis op mijn „Ironie der geschiedenis” in „Opbouw” van 14 april. Allereerst de kerkrechtelijke kant van de zaak; die komt er bij prof. Kamphuis mager af. Prof. Kamphuis meent, dat het mij vooral om de vergelijking ging van het wegsturen van ds. Van Dijk in 1944 met het wegzenden thans van ds. Schoep. De zaak zit dieper. Het ging mij om de argumentatie van ds. Van Dijk destijds. Van Dijk noemde het Eisen van een nadere verklaring door de synode **onrechtmatig**. Ik herhaal wat hij schreef:

„Als de Synode mij nu niet „vertrouwde”, had zij dan niet moeten beginnen met zich te wenden tot de kerkeraad, die mij afvaardigt naar de classis, tot de classis die mij afvaardigt naar de Particuliere Synode, tot de Particuliere Synode, die mij naar de Generale Synode zond? Stel, dat ik op grond van mijn verklaring als lid der Generale Synode gewraakt wordt, dan zullen daardoor immers feitelijk al deze vergaderingen, die mij ongerept handhaafden, in staat van beschuldiging gesteld worden?”.

Dit is zo eenvoudige vrijgemaakte kerkrechtelijke wijsheid, dat ik mij geneer het nog eens op te halen. Het is onze catechisanten jarenlang ingepompt. De generale synode zag deze wijsheid over het hoofd, handelde met ds. Schoep buiten zijn kerkeraad enz. om, en stuurde hem weg vanwege het constateren van een tegenstrijdigheid.

Was deze handeling van de synode kerkelijke tucht? Allerlei scribenten komen thans om strijd het tegendeel beweren. Mijn beste collega ds. D. Vreugdenhil van Zwolle verzekert zijn verschrikte gemeente: „dus is er geen sprake van tuchtoefening of schorsing of iets dergelijks” (Onder de lirie, 15/4/1967). Het „Gereformeerd Gezinsblad” (26/4/1967) zegt dat in de uitspraak betreffende ds. Schoep „noch het woord „schorsingswaardig” noch enig voorschrift aan mindere vergaderingen of kerkeraden voorkomt”. Neen, aldus het blad, „de synode heeft alleen haar besluit toegezonden aan ds. Schoeps kerkeraad, de classis Amsterdam en de P.S. van Noordholland, maar aan hun verantwoordelijkheid overgelaten, wat zij hiermee doen”. Geruststellend gaat het blad verder: „Over schorsing is op de synode zelfs niet gesproken. In de bespreking is alleen de term „gewichtige oorzaken van nadenken” uit het ondertekeningsformulier ter sprake geweest”, maar — zo doceert de Persschouwer: „het formulier spreekt dan niet meteen van schorsing, doch over examinatie”. En ter finale geruststelling (en als doekje voor het bloeden!): „Maar zelfs dat staat niet in de uitspraken. Die beperken zich tot het lid-zijn van de synode”.

Dus: geen schorsing, geen „gewichtige oorzaken van nadenken”, geen bestormen van de kerkeraad van Amstelveen met het brandend verwijt, dat hij een valse herder en leraar in zijn midden duldt: niets van dat alles, **alleen een royement als synodelid**. Alsof de generale synode een corpsvergadering of een genootschap tot bevordering van kerkelijke aangelegenheden is. Zo'n royement kent ons kerkrecht nergens en is een slag in het gezicht van alle mindere vergaderingen, die wettig deputeerden.

Nu schrijft prof. Kamphuis wel aan het adres van ds. Visee, dat het gereformeerd kerkrecht niet legalistisch, niet opportunistisch of independentistisch is om daarmee te rechtvaardigen dat de generale synode ingreep, hoewel het ondertekeningsformulier van de particuliere synode spreekt. Op diezelfde manier kan men verdedigen, dat de kerkeraad van Groningen-Zuid in eigen verantwoordelijkheid ds. A. van der Ziel schorste en kan men hier het passeren van de kerkeraad te Amstelveen en de classis Amsterdam goed praten. Dit betekent echter het einde van het gereformeerde vrijgemaakte kerkrecht. Ik herhaal nog eens: we zijn sinds 1964 in de fase, dat het heil der kerk het hoogste recht is. Wij, die jarenlang de synodalen de les gelezen hebben over hun kerkrechtelijke praktijken, die de „Herziene Kerkorde” te vuur en te zwaard bestrijden (zie boekje van ds. Van Tongeren), maken ons aan dezelfde praktijken schuldig, **die wij in anderen veroordelen**. Dat is moreel een zware nederlaag. Op die manier kan iedere syn-

nodemeerderheid een minderheid, die haar niet welgevallig is, royeren en wegsturen. Prof. Kamphuis komt in zijn artikel op voor de veiligheid van de rechtspraak ter generale synode. Stel u echter eens voor, dat de Hoge Raad der Nederlanden leden uit haar vergadering kon royeren, omdat zij aan die meerderheid onwelgevallige dingen schreven. Ik denk, dat het land al het rumoer niet kon bevatten. Ik ben blij, dat ik geen bezwaarschrift bij deze generale synode heb lopen. Ik trok het onmiddellijk terug.

2. Ik kom nu op de materiële kwestie. Ik schreef in „Opbouw” van 14 april:

„Ik ben van oordeel, dat wat in het synodebesluit het zwaarste woog nl. de uittaling over de waarde van de belijdenis met het oog op de „wereldkerk” in vijf minuten bij enig begrip over en weer terstond te regelen was. Het is duidelijk, dat de brs. niet hun eigen belijdenis willen relativiseren, maar aan de orde stelden de vraag hoe de eigen belijdenis zich verhoudt tot andere kerken in het buitenland, die anders of minder belijden dan wij”.

Ik blijf bij die vijf minuten en wil ter adstructie nu iets zeggen van de achtergrond van deze zaak. Volgens Prof. Kamphuis wordt in de „Open Brief” een hard en duidelijk **neen** tegen het gereformeerde Ondertekeningsformulier gezegd. Ik heb de „Open Brief” nog eens nagelezen en lees dat nergens. Wat is er aan de hand? Heeft één van de broeders, die het stuk ondertekenden, zijn handtekening onder het Ondertekeningsformulier teruggenomen? Ik wil verder gaan: Is er ergens bij een kerkeraad of een classis één materiële bezwaar tegen de gereformeerde belijdenis ingebracht? Heeft iemand het opgenomen voor het „quatenus” tegen het „quia”? Er zijn in de loop van de jaren kritische opmerkingen gemaakt over bepaalde formuleringen in de belijdenisschriften. Dat is vóór de vrijmaking vaak gedaan, laten wij dat niet vergeten. Daar is nooit een kerkelijke actie tegen ontketend. Dr. S. P. Dee maakte in zijn dissertatie bezwaar tegen Zondag 7 H.C. (niet alleen... maar ook). Prof. Honig bestreed dat weer in zijn Dogmatiek, maar diende nimmer een aanklacht in tegen dr. Dee. Prof. Dijk maakte bij ons op college bezwaar tegen vr. en antw. 41 H.C. (Christus' begrafenis als betuiging dat hij waarachtig gestor-

R. H. Bremmer

ven is). Hij vond die formulering uiterst schraal en onvolledig. Ds. Wiskerke had onlangs bezwaar tegen de formulering van art. 1 N.G.B. (Gods deugden). Prof. Deddens vond dat in art. 30 N.G.B. de diakenen ten onrechte bij de kerkeraad worden genomen. Zulke kritiek komt voort uit het eenvoudige feit, dat de belijdenisschriften mensenwerk zijn en dat is nu eenmaal onvolkomen. De Gereformeerde Kerken vonden in 1920, dat de belijdenis moest worden aangevuld met het oog op hedendaagse dwalingen. Zo'n aanvulling vindt een synode niet nodig, indien onze formulieren voor alle tijden afdoende zijn. Ze benoemden zelfs deputaten om zo'n aanvulling te ontwerpen. De synode van 1930 verwierp de door hen opgestelde Arnhemse artikelen op grond van het argument van prof. J. Ridderbos, dat de kerk vooral niet te veel moest belijden. Zo gingen de gereformeerden nuchter en zakelijk met hun confessie om. Ik heb een correspondentie gelezen van Anko Scholtens, destijds een zeer gezien ouderling in de Gereformeerde Kerk van Groningen, die samen met ds. Van Dijk en anderen ernstig bezwaar had tegen een formulering van Zondag 32 H.C. betreffende de waarde van de goede werken voor de zekerheid van het geloof. Hij en ds. Van Dijk en anderen beaardslaagden enige tijd of zij een gravamen op dit punt zouden indienen. A. Janse waarschuwde in die correspondentie daartegen: **wij moesten**, vond hij, de belijdenis lezen tegen de achtergrond van de Heilige Schrift en elkaar niet binden aan

de „woordjes”, zoals Janse het in zijn typische terminologie uitdrukte.

Nu hebben de broeders in de „Open Brief” de verhouding aangesneden tussen de „wereldkerk” en de Gereformeerde Kerken in Nederland. Ik kan met de beste wil van de wereld in de „Open Brief” niet lezen, dat hier sprake is van „een algemene problematisering” van de confessie. De broeders vragen eenvoudig naar de verhouding van de Gereformeerde Kerken in Nederland tot die „wereldkerk”, die ze geconcretiseerd zien in „andere kerken in binnen- en buitenland”. Dat is een reëel probleem. Hoe moeten wij b.v. aan met presbyteriaanse kerken, die onze drie formulieren van enigheid niet hebben, maar de Westminster confessie? Dat is in Canada een reëel probleem. Moeten onze zendingskerken zonder meer onze drie **nederlandse** formulieren van enigheid overnemen? Daar valt over te praten. In mijn dissertatie nam ik als stelling op: „Het is te betreuren, dat de Evangelische Christelijke Kerk van Nieuw-Guinea in haar belijdenisvorming niet méér rekening hield met de klassieke reformatische belijdenisschriften, zoals b.v. de Heidelbergse Catechismus”. Ik wilde die kerk niet zonder meer aan onze nederlandse belijdenisschriften binden, noemde de Heidelbergse Catechismus als m.i. voor een zendingskerk het eerst in aanmerking te komen.

Calvijn sprak in zijn Institutie uitvoerig over de „ecclesia universalis”. Dat was zijn manier om over de „wereldkerk” te spreken (zie boek IV, 1, 9). Die ecclesia universalis van Calvijn raakte later wat in het achtership. Door het wegvallen van landsgrenzen en de intensivering van de internationale communicatiemiddelen is ze weer reëel aan de orde. De broeders spreken over deze reële kwesties vragenderwijs. Dat mocht men ook wel eens bedenken.

Een tweede moeilijkheid, die in het debat een rol speelt, is de waardering van de vrijmaking (1944). Ik heb de „O.B.” eens gelezen met de ogen van prof. Kamphuis c.s. Ik heb hier in Enschede een ouderling gehad, die bij de debatten op de kerkeraad placht te zeggen: je moet eens in de huid van je tegenstander kruipen. Ik moet zeggen: wanneer je de „O.B.” met de ogen van de redacteur van „De Reformatie” of van collega Trimp leest of zelfs met die van collega Van Raalte, staan er toch heel wat dingen in die de broeders konden en **moesten** geruststellen. Er is bij de „O.B.”-schrijvers geen spoor van kerkelijke ontrouw om daar mee te beginnen. Zij verzekeren herhaaldelijk, dat zij trouw willen blijven aan onze kerken en wekken daartoe de „Te-huis”gemeente op. Eist nu goede broedertrouw niet, dat ik dan kerkelijk gerust ben? Is het in overeenstemming met 1 Cor. 13 : 4-7 uit de „O.B.” te distilleren, wat b.v. de classis Gouda eruit puurt? Als de broeders Douma c.s. de „O.B.” nu eens lezen met de ogen van de broeders-schrijvers? Zij weten toch ook wel waar bij **deze** broeders de schoen wringt?

Ik kom nog eens terug op het feit, dat bij de broeders geen spoor van kerkelijke ontrouw is. Het gaat er hun wel om, hoe wij achteraf thans 1944 waarderen. Daar moet toch onder ons ruimte zijn voor een debat over zo'n kwestie? De vrijmaking is toch als alle mensenwerk onderworpen aan kritiek vanuit het Woord Gods? Men moet F. M. ten Hoor en anderen uit de oude A-kring eens lezen over de Doleantie en het beginsel daarvan! Die Doleantie was de broeders van 1886 heilig, daar hadden zij alles voor op het spel gezet. De kerken hebben na 1892 toch niet gezegd: nu geen kritisch woord meer over de Doleantie, want dan tast je het werk Gods in 1886 aan? Er wordt zelfs nu nog in onze kring kritisch over 1886 gesproken en geschreven, hoewel onze kerken mede door 1886 zijn tot stand gekomen.

De koude rillingen lopen mij langs de rug als ik lees, dat prof. Kamphuis in een bezwaarschrift (zie Enschedese Kerkbode van 15 april l.l.) collega Mulder van Kampen beticht van „kwaad herderschap”. Ik heb ds. Mulder in zijn werk jarenlang van nabij gadegeslagen en ik heb diep respect voor deze dienaar des Woords, die zijn leven verteerd heeft in de dienst des Heren en wiens kerkelijke trouw onverdacht is. Zulke krasse beschuldigingen zijn buiten alle proporties. Wil men eens bedenken, dat onder de „O.B.” schrijvers vele broeders van het eerste uur zijn? Indien ds. Mulder van „kwaad herderschap”

moet worden beschuldigd, is hij niet waard nog een seconde onder ons predikant te zijn en moet prof. Kamphuis onmiddellijk de gemeente van Kampen achter hem wegroepen. Maar dat zal prof. Kamphuis toch niet willen? Ik ijs ervan, als ik lees dat een gemeente als Oegstgeest in tweeën valt, hoewel de kerkeraad verzekerde tegen het classisbesluit in beroep te zullen gaan bij de particuliere synode. En vóór de classis deze zoveelste „vrijmaking” ná 1944 heeft kunnen toetsen, staat collega Knoop klaar in het afgespleten deel te preken. En dan bij ds. Van der Ziel en de „Tehuis”gemeente klagen, dat zij het recht in eigen hand hebben genomen! Waar zijn we met elkaar terecht gekomen?

Men spreekt tegenwoordig wel over de „image” van een kerk. Beseft men niet, dat door dit alles de „image” van onze kerken in Nederland allermiserabelst wordt? Ds. J. H. Velema sprak voor het Contactorgaan van de gereformeerde gezindte over onze kerken, alsof hij bij het ziekbed van een zwaar zieke patiënt stond. Zie ook zijn sympatiek, maar terecht zeer kritisch artikel in „De Wekker” (28/4/67). Had hij helemaal ongelijk? Dacht men, dat zulke dingen als het wegsturen van ds. Schoep en de voortgaande versplintering van ons kerkelijk leven stemmen aandroeg voor het G.P.V. of een stimulans is voor de evangelisatie, waarvoor br. Hartingsveldt zo volhardend pleit? Of, om de zaak op hoger en juister niveau te brengen, dat dit conform Mattheüs 5 : 14 en 15 is? Als ds. Snijder de kerkeraad van Delfshaven kan helpen in het wegnemen van misvattingen betreffende de „O. B.” in een broederlijk gesprek zonder kerkelijke dwang, is dat dan niet mogelijk in Kampen of Oegstgeest? Als in een gesprek tussen de broeders „O.B.” schrijvers en hen, die zich door hen gekwetst voelen, de zaken eens broederlijk werden uitgepraat — en daar is het nooit te laat voor —, zou daarna rustig gesproken kunnen worden over de gezond-oecumenische wereldkerk en de beoordeling, achteraf, van 1944. Dan loopt daar geen kerkelijk bloed meer uit.

Enschede.

CREDO

Ik geloof in die
God,
die de puinhopen
troost,
die de woestijn maakt
als Eden.

Ik verwacht van Zijn
hand,
alle machten ten spijt,
een nieuwe hemel
en een nieuwe
aarde.

Ik geloof in Hem,
die ons lachen laat:
want de mot zal ze eten
als een kleed
en het schietworpje
als wol.

O Israëli,
verkorene,
voor u was de lach
allereerst;
ik dan doe mee
bij de gratie
van God,
ik vind alles zo mooi:

verpletterd ligt Rahab;
de zeedraak doorboord;
de chaos, de zee,
Israël gaat
erover,
Jahwe weet altijd
een weg.

G. Boogaard

uit: met dank aan de joden!

uitgave: G. F. Callenbach n.v. Nijkerk

Herinneringen aan K. Schilder in Ambt-Vollenhove

II

Toen Schilder in Ambt-Vollenhove kwam, deed hij intrede bij de Geref. Kerk A. Hij was er bevestigd door Ds Douma, de predikant van de Geref. Kerk B.

Al waren sinds 1892 reeds meer dan twintig jaren voorbijgegaan, de beide kerken waren toch nog niet verenigd. Men vertelde, dat lang geleden de beide kerkeraden eens bij elkaar waren geweest om over vereniging te spreken. De broeders vonden elkaar en besloten te verenigen. De dag nadat dit besluit gevallen was en in de gemeente bekend was geworden, kwam de voorzitter van kerk „B” bij die van kerk „A” om hem te vertellen, dat de gemeente in rouw en droefheid gedompeld was en hij vroeg of het besluit niet ongedaan gemaakt kon worden. Toen antwoordde de voorz. van „A”: „De strik is gebroken en wij zijn ontkomen”. De A-kerk was in zielental kleiner dan de B-kerk en daarom vreesde de eerste door de tweede overvleugeld te worden. En niet ten onrechte. De B-kerk annexeerde kerk en school voor zich. A mocht alleen betalen.

Gezien de historie van beide kerken, waren Schilder en zijn collega overtuigd, dat van een vereniging niets terecht zou komen. Toen adviseerden ze de kerkeraden dat hinderlijke „A” en „B” gewoon te schrappen! Vanaf die tijd werden de beide kerken in het kerkelijke jaarboekje aangeduid als: Ger. Kerk van Vollenhove-Cadoelen en Ger. Kerk van Vollenhove-St. Jansklooster. Of het kerkrechtelijk juist was, weet ik niet. Verstandig was het echter wel.

Er was in die tijd in A.-V. maar één gebod van de tien dat erg zwaar woog, dat was het 7e. Jonge mensen, die „moesten trouwen” moesten voor de ganse gemeente openbare schuldbelijdenis afleggen, voor hun huwelijk in de kerk bevestigd kon worden. Bruiloft mocht er in zo'n geval niet gevierd worden. Een van de voorgangers van S. had, als weer zo'n „zonde” openbaar werd, de hele preek er op gericht. Hij sloeg met de vuisten op de preekstoel en eindigde zijn filippica — er was toch bruiloft gevierd — aldus: „Ouders, schaamt u, die uw kinderen naar zulke huizen laat gaan om feest te vieren”. Toen de kerk uitging zei de vader van de bruid tegen mijn buurman: „Wat ging die dominee toch te keer, waar is die karmse (kermis) toch ewest”.

De jonge Schilder wist de kerkeraad te bewegen die openbare schuldbelijdenis af te schaffen. De wet des Heeren heeft tien geboden. Een vloeker of lasteraar was nog nooit „voor de preekstoel” geweest.

Daar kwam nog iets anders bij. Tijdens een huisbezoek bij een echtpaar, dat dicht bij de 25-jarige bruiloft was, vroeg S. waarom ze niet aan 't Avondmaal kwamen, waarop ze antwoordden: „Ja, dominee, dat komt: we moesten trouwen”.

Dat was toch wel erg. Mensen die de Heere vreesden, wat in woord en wandel te zien was, beroofden zichzelf van de geloofsversterking, die de Heere beloofd had.

Schilder predikte het rijke Woord en door de bediening van het Woord werd de gemeente gebouwd.

De „geestelijke verzorging” werd anders. Tijdens de vacature hoorde ik nog een dominee van de preekstoel gillen: „Kent gij geen slapeloze nachten, dan is 't niet goed met u”. 'k Schrok me een aap, want ik sliep 's nachts als een os!

Toch was het huisbezoek voor de jonge K. S. een puzzle. Zo bracht hij eens een huisbezoek bij een al bejaarde broeder. S. had een uur lang gepraat en de broeder zweeg in alle talen. Eindelijk stelde hij de gewetensvraag: „Broeder B, heb je de Heere Jezus wel lief?” Waarop de broeder laconiek antwoordde: „Joa, die mag 'k wel lied'n”.

Bij het jubileum van een broeder, die in zonde gevallen was en die daar zijn leven lang op aangekeken werd, liet S. bij de opening der bijeenkomst zingen:

„Welzalig hij wiens zonden zijn vergeven
Die van de straf voor eeuwig is ontheven.”
Schilder was erg bang iemand door zijn gedrag te ergeren.

Op een zondagmiddag, direct na de dienst, kwam er bericht, dat vrouw Stam stervende was en of dominee nog even wilde komen. Schilder vroeg me: „Zou ik de fiets kunnen pakken?” Ik zei: „Dominee u weet, dat hier zondags niet gefietst wordt”. „Dan ga ik lopen”, zei hij. Het was toch zeker een wandeling van 15 à 20 minuten.

Meermalen ging Schilder na de twee diensten preken in De Bilt en Schutsluis. In het zaaltje daar stond een klein orgeltje. Er kwam wel eens iemand uit een andere plaats en die „speelde” er dan „mee”, zoals een ouderling het zei.

Toen ik de eerste keer mee ging, Schilders zuster was er ook bij, vroeg hij ons hem niet aan te kijken, als hij de eerste psalm opgaf. Het was Ps. 36 : 1: Het trots gedrag der bozen doet, enz.

Al slingerde en draaiende kwamen we, wonder boven wonder gelijk aan 't eind. Ik kon heus niet nalaten even naar Schilder te kijken en hij kon blijkbaar niet nalaten even te glimlachen.

Na de dienst zag ik dat hij voor die preek 3 harde guldens ontving. Toen zei ik: „Dat is ook niet veel voor een preek van 2 uur”.

„Dat is de hoofdzaak niet”, zei hij.

Veelvuldig, en dikwijls voor allerlei kleine voorvallen, werd in A.-V. de voorbede gevraagd.

Van elk kind dat geboren werd moest er gedankt worden en herstel voor de moeder gevraagd. Later bij de doop, die vaak nodeloos uitgesteld werd, moest het weer. Bij elke ziekte, hoe licht ook, kwam er een verzoek om voorbede. Schilder begreep al gauw dat hier een groot stuk vorm bij was.

Hij vroeg dan ook de jonge vader: „Heb je samen met je vrouw de Heere al gedankt en gebeden?” Meestal was het antwoord: „neen!”

Nu, zei S. dan, ga dan naar huis en doe dat eerst en als je dan wilt hebben dat ik het daarna ook nog zal doen, kom dan maar terug. Ik denk, dat er niet velen terug zijn gekomen.

Dr. Halbertsma was hun huisarts. Een goede dokter, maar beslist ongelovig. Met de dood was alles voor hem uit. Urenlang heeft Schilder met hem gedebatteerd en hem met de Schrift proberen aan te tonen, dat er na de dood het oordeel kwam enz.

Toen stierf de vrouw van de dokter. Ze hadden geen kinderen en hij zat alleen met zijn verdriet. Schilder ging hem condoleren en tijdens het gesprek vroeg hij hem: „Dokter, gelooft u nu nog dat met de dood alles uit is?” Toen kwam zijn bekentenis: Neen, dat kan ik nu niet geloven, dat mijn vrouw, die met haar geest en liefde mijn hart en mijn huis vervuld heeft, nu helemaal weg is.

Schilder is niet lang in A.-V. geweest, maar hij heeft er zegenrijk gewerkt. Mijn patroon zei eens: „Tien jaar geleden werd hier anders gepreekt, toen deden de zalige nieten van Schortinghuis nog opgeld. Sinds S. hier is en we zondag op zondag de rijke Woorddienst ontvangen, is de geest hier totaal veranderd.

Schilder zelf zei in die tijd meer dan eens: „wat is het een mooie tijd om nu te leven! En vroeg je dan waarom? Dan zei hij: Omdat er nu dingen aangesneden worden, waar we al jaren op gewacht hebben.

Toen Kuyper en Bavinck gestorven waren en het gereformeerde volk kermde en klaagde als of ze nu voor altijd „leiderloos” zoude zijn, zei de jonge Schilder: „vind je dat gemjammer niet erg?” Toen ik vroeg waarom, zei hij:

Dacht je dat God Zijn kerk niet bewaren kan en zal? De dienaar valt weg, maar de Kerk blijft!

Bilthoven.

G. Heetebrij.

De strijd tegen de inflatie

II

Monetair evenwicht

Hoe is het nu gegaan met deze "stromen" dus met de verhouding tussen goederen en geld, met dit monetair evenwicht?

We beperken ons nu tot de naoorlogse periode.

In 1948 toen de geldsanering van de vaak miskende minister Lieftinck tot een zekere rust was gekomen, was het nationaal inkomen circa 13 miljard gulden, voor 1966 wordt dit geschat op 68 à 70 miljard gulden derhalve op 530% van het inkomen van 1948.

Dit nationale inkomen leidt tot kopen van goederen. We zeggen dan: geld is koopkracht. Immers wat doet iemand met zijn inkomen: goederen kopen en over diensten beschikken. We herinneren ons de uitspraak van Prof. G. M. Verrijn Stuart.

Maar hoeveel goederen zijn er? Hoeveel goederen komen er ter beschikking? Over hoeveel procent van de goederenhoeveelheid van 1948 kunnen wij nu beschikken? De produktie is inderdaad enorm toegenomen. De kabinetsinformatie berekent in zijn "memorandum" een trend van gemiddeld 6% per jaar.

De stroom aangeboden goederen is thans zeker niet hoger dan 290% van die in 1948.

Het monetair evenwicht is dus wel deernisvol verbroken.

Dit betekent dat in vergelijking met 1948 Nederland met 5,30 x zoveel geld als vroeger, toch niet meer dan 2,90 x zoveel goederen kan kopen. Dit moet uitwerken in een prijsverhoging van ongeveer 80%.

Dus in goederen uitgedrukt is de gulden in die jaren met 45% in waarde gedaald of gemiddeld per jaar met $2\frac{1}{2}\%$ à 3% .

Maar wie doet dit dan? Wat zijn hiervan de oorzaken?

Vroeger leefde men in de veronderstelling dat met de "gouden standaard" dit alles voorkomen kon worden.

Zakkenrollerij

In een verkiezingspamflet voor 1967 van het Gereformeerd Politiek Verbond wordt gezegd dat het "partijenblok van V.V.D., A.R.P. en C.H.U." beslist deze inflatie wil en dat deze "zakkenrollerij" voor de minister een voordelig spel is. En dat daarom al dat gepraat over inflatie een onwaarachtig gepraat is ter wille van een bovendrijvende groep.

Dit "partijenblok" tovert de arbeiders bij de loonpolitiek allerlei illusies voor. Het loon van de werknemers is vrijwel niets vooruit gegaan. *)

Wij moeten ons schamen, dat een dergelijk schandelijk stuk blijkbaar uit onze kringen is voortgekomen. Het is ook een stuk waaruit weinig inzicht blijkt in de problemen die hier liggen.

We hebben, weer tot ons onderwerp terugkerende, gezien dat voor het handhaven van dit "monetair evenwicht", dus het evenwicht tussen de geldstroom en goederenstroom, de grootte van de hoeveelheid circulerend geld van primaire betekenis is.

Welnu deze hoeveelheid is in de periode die wij hier voren stelden gestegen tot 260% van die in 1948. Echter heeft het bankgeld hierin in gelijke mate bijgedragen als het "overheidsgeld".

Welke zijn de werkelijke oorzaken en hoe zouden deze te verhelpen of te voorkomen zijn?

Oorzaken en bestrijding

Het is een algemeen verschijnsel dat er bij de moderne mens een enorme consumptiedrang is, een sterke koop- en genotsdrang. Een excessieve stijging van de totale vraag

is er. Prof. Van Niftrik schreef dat de moderne mens "graaierig" is. Hij wil uit het leven halen wat er te halen is.

Dan citeert hij Emil Brunner, die eens heeft gezegd dat de moderne mens de stemming vertoont als die van een zekere paniek vlak voor de winkelsluiting. Straks gaat de winkel dicht en dan is het te laat.

Deze exhorbitante stijging van de vraag moet de prijzen opdrijven.

In de economische literatuur spreken we dan van demand-pull inflatie. Het zal duidelijk zijn dat wij deze totale prijsstijging, in de hiervoren geschetste gedachtengang, eigenlijk geen inflatie kunnen noemen. Uitbreiding van de geldcirculatie, die hier uiteraard plaats moet vinden is geen oorzaak, maar gevolg!

Hetzelfde verschijnsel illustreert zich in de hogere looneisen. Nu moeten we hier wel voorzichtig zijn, want, wanneer zijn de looneisen te hoog? Is het "produktiviteitsverhogingsprincipe" altijd normatief? Het wordt hoe langer hoe meer twijfelachtig of de meestal "rechtevenredige" toepassing van dit uitgangspunt wel billijk is, enerzijds tegenover de loongenieters en anderzijds tegenover de kapitaalverschaffers. Maar, hoe dan ook, vast staat wel dat de "loonexplosies" op een uitermate indringende wijze op de geldcirculatie hebben ingewerkt, zodat hier inderdaad van een "cost-push-inflatie" moet worden gesproken. In ieder geval zal in meer dan een bedrijfstak matiging van looneisen onverbidde-lijk moeten plaats vinden, anders is er geen stuiten aan. Het overdragen van de verantwoordelijkheid voor de loonpolitiek van de overheid naar het bedrijfsleven, is een niét geheel te verwerklijken ideaal gebleken. Hierbij laten we de vraag rusten of dit ideaal in absolute zin genomen, wel geheel juist is.

Een verdere oorzaak kan zijn, en dat is zeker het geval geweest in de jaren vlak na de

H. C. Smit

tweede wereldoorlog, het achter blijven van de produktiemiddelen en van de produktiecapaciteit bij de totale vraag. Na de oorlog was er in Nederland een produktieapparaat, dat in jaren niet vernieuwd en aangevuld was, dat verouderd was, voor een deel weggevoerd enz. Toen de vraag, gestimuleerd door jarenlange terughouding, zich plotseling weer ten volle deed gelden en zich niet langer liet terugdringen, moesten de prijzen wel oplopen. Ook hier kan de vraag gesteld worden of dit oplopen der prijzen eigenlijk wel "inflatie" is zoals we dit eerder definieerden.

Deze "treu inflation" brengt, zoals iedere prijsstijging een verhoogde omloopsnelheid van het geld teweeg, waardoor een "sneeuwbal-effect", een zichzelf versnellende beweging ontstaat, die de prijzen opnieuw omhoog drukt.

Naast de "looninflatie" van straks kennen we ook de "credietinflatie". Dit is de inflatie par excellence. De banken geven credieten aan de ondernemingen. Deze gelden dienen voor loonbetalingen, betaling van leveranties enz. en komen dus in circulatie. Zij vergroten de geldstroom. Uiteraard verhogen de credieten van deze geldscheppende of primaire banken de produktiviteit en daardoor ook de goederenstroom, maar waarschijnlijk, of liever, zeer zeker, niet in de mate waarin de geldstroom toeneemt. Want bij de nieuwe geldstroom die het nationale inkomen verhoogt, doet zich het "multiplier" effect, de vermenigvuldiging van het inkomen voor,

waarop J. M. Keynes zo duidelijk heeft ge-
wezen.

Daarom hanteren deze banken de "disconto schroef". Door hun rentetarieven kunnen zij het nemen van credieten meer of minder aantrekkelijk maken en dus de geldstromen beïnvloeden. Maar het blijkt wel dat deze "schroef", wil deze zo werken dat credieten toevloeien of terugvloeien, zeer rigoreus moet worden gehanteerd en daardoor weinig succes heeft.

Vooral in een tijd van inflatie, wanneer de prijzen oplopen, blijken de ondernemingen bereid om zelfs een zeer hoge rente te betalen en dus — gaan de credietuitzettingen door, dus de credietinflatie.

Ten slotte kan ook de overheid de inflatie veroorzaken door niet-sluitende begrotingen.

Immers door belastingen, leningen enz. enz. onttrekt zij geld aan de circulatie, vermindert zij de effectieve geldstroom, maar door haar uitgaven brengt zij weer geld in circulatie. Wanneer nu haar uitgaven meer zijn dan haar ontvangsten is vergroting van de geldcirculatie een noodzakelijk gevolg en dus — inflatie.

In dit verband is het inderdaad irrelevant om de begroting te splitsen in een gewone en een buitengewone of kapitaaldienst.

Onder de gewone dienst verstond men dan de ontvangsten en uitgaven die een normaal karakter droegen. Onder de kapitaaldienst de uitgaven die een veeljarig nut afwierpen als uitgaven voor de aanleg van kanalen, wegen, inpolderingen, woningbouw e.d. Hiervoor mocht dan geleend worden.

In onze kringen zijn tegen het loslaten van dit onderscheid nog al wat "principiële" bezwaren gemaakt.

Dit is weer een typisch verschil tussen de "micro" en "macro" economie. Naar ons gevoelen moet de nieuwe wijze van begroten, waarvan Prof. Zijlstra een voorstander is, juist worden geacht.

Het heeft eigenlijk weinig zin om ons nominaal nationaal inkomen in geld uitgedrukt, te verhogen, indien ons reële, werkelijke inkomen nl. de goederen en diensten waarover wij kunnen beschikken, of niet of in mindere mate groter is geworden.

Het nominale "geld"-inkomen en de spreiding daarvan onder de inwoners mag en kan uiteindelijk niet anders zijn dan een middel voor de "distributie" van de goederen en diensten onder de bevolking. Door de loonsverhogingen, waardoor de geldstroom meer toenam dan de goederenstroom ontstond dan ook een "herdistributie" van het nationale inkomen ten bate van de werknemers. Aannemende dat deze herdistributie rechtvaardig was, dan nog blijft de vraag waarom deze dan in een tempo en drang moest worden doorgevoerd boven de mogelijkheden.

Het is zeer te betreuren dat dit zedelijkheidsaspect, de oneerlijkheid in het spel om de geldcirculatie, het nationale nominale geldinkomen te vergroten bóven de toename van het werkelijke nationale inkomen in goederen, zo weinig ingezien wordt en zo weinig in het bewustzijn der natie leeft.

Misschien wordt dit nog wel het meest door de overheid ingezien.

Hier zijn problemen aan de orde, die veel belangrijker zijn dan vele andere zaken die in onze kring hoofden en harten vervullen.

Utrecht, 2 maart 1967.

*) Men zegt dat dit statistisch bewezen is. Intussen is het zo dat de prijzen gemiddeld met ruim 80% zijn gestegen en de lonen met ruim 210% en er dus een reële inkomstenverbetering is van ruim 70%, althans voor de werknemers. Want deze loonverbetering is voor een deel ten koste gegaan van de winsten en kapitaalbeloningen.

Na tien jaar

Onopvallend heeft Opbouw op 1 april j.l. zijn tiende verjaardag beleefd.

Het is wel goed daar toch even bij stil te staan.

Vooraf om onze lezers eraan te herinneren wat Opbouw van meet af beoogde.

Men kan o.a. dat vinden in het eerste nummer dat uitkwam op 22 maart 1957. Daarin leest men o.a.:

Doel

In de naam „Opbouw” ligt uitgedrukt, dat het blad vooral **positief** wil zijn. We willen in de eerste plaats „beproeven, welke de goede welbehagelijke en volmaakte wil van God is”. Romeinen 12 : 2.

Het is onze bedoeling niet meer te vechten dan beslist nodig is. Maar we willen toch ook niet vergeten, dat de **HERE** ons heeft vrijgemaakt. Hij heeft ons verlost van het juk van scholastiek en hiërarchie.

Theologische formules werden aan de kerken opgelegd, die het Evangelie muilkorften en Gods dreigingen krachteloos maakten.

En synoden matigden zich een macht aan, die zij volgens Schrift en Belijdenis en Kerkorde niet mochten hebben.

We zijn het nog eens met de „Acte van Vrijmaking of Wederkeer”, waarin onderwerping geweigerd wordt aan een hiërarchische kerkregering, die „te kort doet en dwingt te kort te doen aan de rechten, die Christus heeft willen verlenen aan elke wettige vergadering van gelovigen, gelijk dezen in de afzonderlijke plaatsen worden geregeerd door den raad der kerk, vertonende de gehele gemeente.

Wij wensen tot de dwaasheid der synodocratie niet terug te keren, maar zo nodig op te komen voor de rechten en vrijheden van de plaatselijke kerk.

We zijn het ook nog eens met genoemde Acte, wanneer ze zegt: „zo besluiten wij... om vrij te maken niet alleen van het synodaal-hiërarchische, doch ook van het daarmee tegelijkertijd opgelegde theologisch-wetenschappelijke juk, dat niet het juk van Christus is”.

We onderwerpen ons aan het Woord Gods en stemmen van harte in met de Drie Formulieren van enigheid. Daaraan zijn we gebonden en binden we ons. Maar van een binding aan een wetenschappelijke uitspraak, van wie die ook mag zijn, willen we niet weten.

Plannen

Wat de meer concrete plannen van ons blad betreft, daarover lezen we in het genoemde artikel het volgende:

Verder hopen we aan ons volk voorlichting te kunnen geven met betrekking tot het brede menselijke leven, waarmee we in aanraking komen.

We verbeelden ons helemaal niet op alle vragen een antwoord te kunnen geven.

Maar we zullen elkander moeten helpen bij het onderzoeken of onderkennen, wat Gods wil is: wat goed, Hem welgevallig en volmaakt is. Romeinen 12 : 2.

Er zijn tal van vragen waarop onder ons volk verschillende antwoorden worden gegeven. We noemen er enkele.

Wat is de roeping van het volk des **HEREN** in de politiek?

Wat is de roeping der gelovigen in het economische leven?

Wie geeft ons voorlichting op het gebied van de literatuur?

Wie wijst ons een beetje de weg op het gebied van de kunst?

We hopen dat het mogelijk is broeders, die ter zake kundig zijn en zelf de weg weten, bereid te wijzen, die we op verschillend gebied te gaan hebben.

Wij willen niets afdoen van de grote betekenis, „die organisatie” en „partij” hebben voor de strijd om de heerschappij van het Woord Gods in heel het leven. Toch ligt het niet in onze bedoeling in „Opbouw” de eerste en voornaamste plaats te geven aan de vragen, die zich daarmee bezig houden. Daarvoor hebben we andere organen.

Wat wij bedoelen is dit: het volk des **HEREN** inzicht te doen krijgen in de vraagstukken zelf, die in de politiek, bij de inrichting van het so-

ciale en maatschappelijke leven, bij de beoefening van wetenschap en kunst aan de orde komen, opdat dat volk zijn houding tegenover deze vraagstukken lere bepalen.

Korter gezegd: het gaat er ons niet in de eerste plaats om Gods volk te leren in welke organisatie of partij het z'n strijd heeft te voeren, maar om het te laten zien, waarvóór het heeft te strijden, wat het doel van de strijd moet zijn.

Daarbij gaan we uit van het oordeel dat de Schrift over zichzelf geeft: „Al de Schrift is van God ingegeven en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is; opdat de mens Gods volmaakt toegerust”. 2 Tim. 3 : 16, 17.

Er is onder ons een ontstellend gebrek aan kennis der Schriften. En die kunnen toch alleen „wijs maken tot zaligheid”.

Tot zaligheid, dat is tot vrijmaking van heel ons leven.

Wij hebben kleine kracht en zijn ons dat bewust.

Maar onze hoop is op Hem, die gezegd heeft: „Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht”.

Verzanding

Tot zover het openingsartikel van Opbouw.

Zoals men merkt was wat de oprichters ervan bewoog vooral de zorg dat wat God ons in de tijd vóór de vrijmaking en daarin had geschonken weer zou verloren gaan.

Het is immers een algemeen voorkomend verschijnsel in de kerkgeschiedenis dat een reformatie ze heel gauw verzandt.

C. Veenhof

Hoe snel werd b.v. niet de rijkdom die God in de grote reformatie aan Europa schonk verwisseld voor de oude plunje van de onvruchtbare roomse scholastiek.

En wat was de schone opzet van de reformatie welke de Here door Kuyper gaf niet gauw vertroebeld door wetenschappelijke scholastieke constructies, zelfingenomenheid en zelfverzekerdheid.

In de vrijmaking hadden we ons vrijgemaakt van een speciale Kuyperiaanse leerconstructie, maar hadden we ook principiële gebroken met de achtergrond daarvan, de denkstructuur, de geesteshouding, waarvan deze niet meer dan één uiting was?

We hadden in de vrijmaking gebroken met de hiërarchie. Inderdaad. Maar dat geschiedde toen we het slachtoffer daarvan waren geworden. Maar zag men niet steeds weer dat de mannen van de kerk de verwenste hiërarchie toch weer gingen gebruiken als ze in de meerderheid waren en daarmee hun eigen plannen konden verwezenlijken?

Wij hadden de synoden gesmeekt om „ruimte” voor onze verbonds- en doopsopvatting, maar zouden we een soortgelijke „ruimte” ook aan onze broeders geven als wij zelf de meerderheid zouden vormen in de kerkelijke vergaderingen?

Wij hadden ons verzet tegen het confessionalisme. Maar hadden we alleen maar gestreden tegen een symptoom van dat kwaad en niet tegen dat kwaad zelf?

Wij hadden oog gekregen temidden van kerkelijke verstarring voor het levende actuele vergaderen van de kerk door Christus. Schilder had ons geleerd ons nooit vast te leggen op enig gegeven kerkelijk instituut, maar bezig te zijn in het voortgaande institueren zoals Christus dat doet en wil. Maar hadden we dat werkelijk verstaan of zouden we weer komen tot het canoniseren en verheerlijken van eigen kerkelijke gemeenschap?

We hadden met schrik gezien en met pijn ervaren het wantrouwen tegen en het discrimineren van trouwe ambtsdragers in de synodale kerken. Maar hadden we dat kwaad inderdaad en tot in de wortel in eigen leven uitgeroeid?

Wij hadden gewaarschuwd tegen de „richting”, de „groepen” in de kerk, die zich — elk met een eigen krant — tegen elkaar afzetten. Maar hadden we ons van deze boosheid werkelijk grondig bekeerd?

We hadden gewaarschuwd dat de synodale

kerken met haar leerbesluiten en tuchttoefeningen de weg van de secte opgingen, maar zouden we daarna het sectarisch gevaar blijven zien? Een gevaar waarvan blijkens de historie gescheiden kerken speciaal blootstaan, omdat die de neiging vertonen eigen beginsel en standpunt tot een bestanddeel der waarheid te maken.

kerkvergaderingen met de ernst van schorsingen

We hadden uitgeroepen dat de synodocratische en afzettingen hadden gespeeld. Ze hadden die tuchtmiddelen immers gehanteerd als middelen om zich van lastige mensen te ontdoen. Maar geloofden wij ook daarna werkelijk dat deze tuchtmaatregelen betekenden de verklaring dat Jezus Christus de zo getuchtigden niet langer tot enige dienst in zijn rijk gebruiken wil en dat deze daardoor ten principale worden buitengesloten uit het Koninkrijk Gods?

We hadden verkondigd dat de ontarding van het geref. leven zich ook en niet het minst openbaarde in grootse manifestaties en in het verheerlijken en zich beroemen op grote mannen. Waren we van dat kwaad werkelijk genezen?

We hadden gezegd dat in het verleden de gereformeerden veel meer hadden geleefd bij de opinies van grot mannen, vooral van Kuyper, an bij het Woord der Schriften. Maar kwam daarin na de vrijmaking wel wezenlijke verandering? Was de kennis van, het inzicht in de Schrift allerwege niet allerbedroevendst?

Zie al deze dingen en vragen leefden in de harten van de oprichters van Opbouw. En hun innige begeerte was voor het gesignaleerde kwaad op hun hoede te zijn, er tegen te waarschuwen en mee daardoor werkzaam te zijn aan ware doorgaande reformatie.

De bazuin

Er is nog iets dat in verband met het tienjarig bestaan van Opbouw vermelding verdient.

Het is dit dat de oprichters daarbij het beeld van het oude weekblad der Afgescheidenen, namelijk van „De Bazuin” in een bepaald opzicht voor ogen stond.

Zoals men weet werden de Afgescheiden kerken in de eerste jaren van hun bestaan verteerd door allerlei onderlinge conflicten. Er waren groepen, richtingen ontstaan die zich sterk tegen elkaar afzetten. Sommige hadden ook nog een eigen orgaan. En dat maakte de ellende nog groter. Vooral wanneer de mensen van een richting alleen maar het orgaan van hun eigen groep lazen en daardoor van week tot week in hun groepsmentaliteit werden gestijfd, zo van hun anders gezinde medebroeders vervreemden of nog erger, in hun wantrouwen jegens hen werden gestijfd. Ze leerden die immers alleen kennen door het beeld dat hun „tegenstanders” van hen maakten.

Te midden van die ellende werd De Bazuin opgericht. Dat wilde geen groepsblad of blad van één man zijn. De Bazuin wilde wezen een blad waarin **alle** Afgescheidenen aan het woord mochten komen, om hun ideeën te lanceren en te verdedigen. Het blad noemde zich dan ook Stemmen uit de Chr. Afgescheiden Kerk. Later: Stemmen uit de Chr. Geref. Kerk. Men kan er voortdurend stukken pro en contra een bepaalde zaak of opinie in lezen. „De Bazuin, zo schreef dit blad eens, is geen persoonlijk blad waarin de redactie de toon aangeeft of de solo-partij vervult. Ons blad laat week aan week een concert horen van stemmen uit de Christelijke Gereformeerde Kerk”. Op deze wijze wilde men de lezers in staat stellen zelfstandig over de aanhangige kwesties te oordelen. Namelijk door het lezen van de eigen woorden van de mannen die dat pro en contra verdedigden. Tegelijk wilde men zo „massasuggestie” en het zweren bij de woorden van een — grote of kleine — meester voorkomen. En bovenal alle wantrouwen de kop indrukken. Allen kwamen in dezelfde krant op voet van gelijkheid aan het woord. Jaren lang is De Bazuin zo bezig geweest de onderlinge vrede in de Afgescheiden kerken te bevorderen, een broederlijke discussie over de aanhangige kwesties mogelijk te maken en de Afgescheidenen op te voeren tot zelfstandigheid van oordeel. Ze heeft enorm veel zegen verspreid.

Ds Gispen

Wat de Bazuin was kan men horen uit een interessant artikel dat de toenmalige hoofdredacteur, ds Gispen, bij het veertig jarig jubileum van deze krant schreef.

Ik zal een paar fragmenten daaruit citeren.

De man die tot de oprichting van De Bazuin het initiatief nam, „was wijlen ds C. G. de Moen, destijds predikant bij de Christelijke Afgeschei-

dene Gemeente te den Ham, Prov. Overijsel.

De Afscheidene Kerk was in die dagen nog zwak, niet het minst door de onderlinge verdeeldheid. Er was strijd over sommige hoofdstukken der dogmatiek, werkvverbond, tweërlei roeping, vierderlei geloof; en niet het minst zijn tegenover „de Ned. Herv. Kerk”, d.i. over de aard in het wezen der Afscheiding. Daarbij kwam nog de kwestie van het ambtsgevaad der predikanten, een kwestie van geringe betekenis, maar die in verband met andere verschillen, en om de kerkrechtelijke gevolgen in sommige provinciën, betekenis kreeg.

Ds de Moen behoorde tot de Gelders-Overijsselse richting, die gehouden werd voor de meer gezonde en vrije richting onder de Afscheidenen, en wier verhouding tot de Ned. Herv. Kerk meer overeenkwam met die der Dolerenden van vroeger en later tijd, wijl zij de continuïteit der historische Gereformeerde Kerk, onthet Genootschap van 1816, strenger vasthield dan de overige Afscheidenen, over het algemeen, deden.

De Bazuin is, van stonden aan verzoenend opgetreden. Ze had een irinisch karakter, bedoelde de broederen, zowel in als buiten de Scheiding, tot elkaar te brengen, op de grondslag van de nationale Belijdenis der Nederlandsche Kerken”.

Nadat de Theologische School in 1854 in Kampen was opgericht gaf ds De Moen, zijn blad cadeau aan die nieuwe inrichting. Het kwam toen onder redactie van de leraren daarvan. In 1888 werd ds Gispén hoofdredacteur.

„Het eigenaardige van de Bazuin heeft altijd daarin bestaan — zo schreef Gispén in het genoemde artikel — dat zij eerst liet horen „Gereformeerde Stemmen uit „de Christelijke Afscheidene Kerk in Nederland””, daarna „Stemmen uit „de Christelijke Gereformeerde Kerk”” en nu „Stemmen uit de „Gereformeerde Kerken”.” De verschillende inzichten die in de Kerken bestonden, werden door de Bazuin wereldkundig, en de Redactie bekleedt daarbij een zeer ondergeschikte en gebonden betrekking, ganselijk onderscheiden van die der andere Christelijke bladen.”

Zo schreef ds Gispén in 1893.

Tien jaar later liet de toenmalige hoofdredacteur ds Van Andel zich over De Bazuin als volgt uit: „Broeders van énen huize kunnen wel in mening verscillen, en zolang de Eerstgeborene niet teruggekeerd is, zal er telkens nieuw verschil van mening openbaar worden. Maar het betaamt niet om tegen de broeder gelijk wapen te gebruiken als tegen de vijand. Christenen moeten in andere geest, op andere toon, hun geschillen met elkander uitmaken dan de wereldlingen dit doen. De wereld moet kunnen zeggen: zie hoe zij, zelfs als zij met elkander strijden, elkander liefhebben. Wij moeten in alles anders zijn dan de wereld; ook waar wij hetzelfde doen moeten wij het anders doen. Wij behoeven onze verschillen niet te verzwijgen; integendeel, spreekt er over, schrijft er over, ook in De Bazuin, opdat zij aan haar titel beantwoorde: Stemmen uit de Gereformeerde Kerken in Nederland. Weest scherp, maar van geest, niet van hart, scherp in het omlijnen van uwe gedachten, maar zacht, edel, heilig in uw toon, gedachtig dat wij niet alleen van elk woord, dat wij geschreven hebben, rekenschap zullen geven in het gericht.”

Zie, het beeld van deze Bazuin stond de oprichters van Opbouw voor de geest toen zij het in 1956 voor het eerst van de pers lieten komen.

Zij hoopten dat Opbouw ook een krant zou zijn waarin alle Gereformeerden aan het woord zouden komen, welks toon zacht, edel, heilig zou zijn, ook wanneer scherpe dingen moesten worden gezegd en dat zo de vrede — dat is wat anders dan de rust — der kerken zou dienen.

* * *

Dit waren enkele herinneringen en overpeiningen bij de tiende verjaardag van ons blad.

In innige verbondenheid met een warme liefde voor onze kerken, daarbij trouw aan de Schrift en strikt gebonden aan de Confessie, hebben redactie en medewerkers hun werk pogen te doen.

Het is nu ook wel het moment om onze abonnees — wier aantal sinds de oprichting ononderbroken is gegroeid — te danken voor hun trouw en meelevens.

En voorts is onze bede tot onze hemelse Vader of Hij ook in stormgetij ons blad moge verwaardigen dienstbaar te zijn aan de opbouw van zijn kerk en de komst van Zijn Rijk.

PSALM 92

(Inzet en thema van een lofzang der voorkerk op reformatorische wijs en maat.)

*Jahweh is zeer te prijzen
zing op de sabbatdag
van wat Gods gunst vermag
wanneer de zon gaat rijzen
om tot besluit te loven:
Uw trouw verlicht de nacht
hij die het laatste licht
is Uw gericht te boven.*

Seerp Jansen

KERKNIEUWS

Beroepen te Harlingen: Ds. D. Nieuwenhuis te IJmuiden; te Driebergen-Rijsenburg: Ds. R. Koolstra te Rotterdam-Zuid.

Aangenomen naar Opende en Surhuisterveen: Ds. J. Geertsema te Kantens.

Beroepbaar: De classis Gouda-Leiden-Woerden heeft Cand. H. J. Begemann, Krugerslaan 5, Gouda, praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard.

Overschie. Op 16 april j.l. werd ds. J. M. Smelik, gekomen van de Geref. Kerk te Almkerk-Werkendam, verbonden aan de Geref. Kerk te Overschie (Rotterdam). In de morgendienst werd hij in zijn ambt bevestigd door zijn broer ds. C. J. Smelik van Bunschoten-Spakenburg, nadat deze Gods Woord had bediend uit Matth. 28 : 20. In de avonddienst deed ds. J. M. Smelik zijn intrede en bediende hij het Woord uit Matth. 11 : 28-30. Afgevaardigden van zusterkerken uit de classis, van de Chr. Geref. Kerk te Overschie en van het Gemeentebestuur woonden deze dienst bij en maakten daarna met ds. Smelik kennis. Het adres van ds. Smelik is Delftweg 90, Rotterdam-8, tel. no. 010-240845.

Ds. J. C. Post. Op zondag 7 mei j.l. werd cand. J. C. Post bevestigd als dienaar des Woords te Pieterburen. Zijn bevestiger, Ds. C. J. Breen van Katwijk, bediende daarbij het Woord uit Jes. 54 : 5. In de middagdienst verbond Ds. Post zich aan de gemeente met een predikatie over Jes. 59 : 21. Na de dienst werd nog door verschillende sprekers het woord tot de nieuwe predikant gericht.

Drs. R. Brands. De kerkeraad van Valkenburg (Z.H.) heeft, na voorgaand schriftelijk oordeel van de Raad der genabuurde kerk van Rijsenburg, zijn predikant ds. R. Brands geschorst in zijn ambtsbediening.

De tekst van het betreffende besluit plaatsen wij volgende week.

Classis Amsterdam. De classis Amsterdam heeft besloten de buitengewone particuliere synode van Noord-Holland, die op 20 mei zal samenkomen, te verzoeken aan de generale synode te Amersfoort schriftelijk te vragen op de heen-zending van ds. B. J. F. Schoep terug te komen.

Met 12 tegen 2 stemmen sprak de classis uit het besluit van de synode om ds. Schoep niet te ontvangen, niet te kunnen erkennen als een binnen het kerkverband van gereformeerde kerken wettig genomen besluit. Door de klacht tegen ds. Schoep in behandeling te nemen, deed de synode iets, wat in eerste instantie taak van de kerkeraad is. Deze censuuroefening acht de classis dan ook onwettig, omdat de zaak niet op de mindere vergaderingen heeft gediend. Hiermee handelde de synode in strijd met art. 30 K.O. en ook met art. 85 (Geen kerk zal over een andere kerk heerschappij voeren).

Met algemene stemmen sprak de classis uit, geen enkele reden te hebben om de trouw van ds. Schoep aan Schrift en belijdenis in twijfel te trekken.

Amsterdam-Centrum. Ook in Amsterdam-Centrum is de ondertekening van de „Open Brief” oorzaak geworden van een breuk in de kerkeraad. Drie ouderlingen verspreidden in de

gemeente een brochure, waarin zij verklaren, dat gemeenschappelijk arbeiden met de kerkeraad hun onmogelijk is geworden, en de gemeente elders samenroepen. Zij delen de gemeente mee, dat de beide predikanten, ds. J. P. van der Stoel en ds. P. Wulffraat, een vrijheid in hun ambtelijke bearbeiding van de gemeente menen te hebben, waarvoor zij geen verantwoordelijkheid kunnen dragen.

Generale synode. In de zittingen van dinsdag 9 mei en volgende dagen behandelde de synode een aantal zaken betreffende de Theologische Hogeschool. Na een uitvoerige bespreking van de financiën werd de zaak weer teruggewezen naar de betreffende commissie, om de zaken nog nader onder ogen te zien.

Vervolgens deelde de praeses mee, dat drs. Ph. Roorda zijn benoeming tot docent had aangevaard.

Hierna werd, grotendeels in comité-zittingen het verslag van de Curatoren behandeld. In de openbare zittingen kwam ook aan de orde de zorg van de Curatoren t.a.v. de hoogleraren Veenhof en Jager, die zonder enige kritiek de „Open Brief” in het blad „Opbouw” hadden opgenomen, en zich aldus Ds. D. van Dijk, daardoor niet gehouden hadden aan de uitspraken van de Curatoren waarmee zij zich eerst akkoord hadden verklaard.

Een brief van Curatoren over de brief, die de Curatoren van Prof. Kamphuis ontvingen inzake het onderwijs in de Nederlandse kerkgeschiedenis, werd door de Synode beantwoord. Zonder nog tot een vast geformuleerde afsluiting te komen, kwamen tenslotte nog in behandeling de uitbreiding van het aantal hoogleraren en de praktische vorming der studenten.

Ouderling H. C. Smit zond d.d. 15 april 1967 het volgende bezwaarschrift in bij de Raad van De Gereformeerde Kerk te Utrecht Noord-West.

De vorige week hebben wij moeten ervaren, hoe de Generale Synode te Amersfoort 1967 het onzalige voorbeeld van de Synode van Amsterdam heeft gevolgd, die op 22 september 1936, ondanks de ernstige waarschuwing van Prof. Dr. S. Greijdanus — hoe missen wij thans „dien hoogbejaarden hoogleraar” — de op illegitieme wijze op de synodetafel gelegde voorstellen aannam om „bepaalde opvattingen te onderzoeken en te toetsen”.

Op deze verkeerde weg zijnde, volgde de Generale Synode te Amersfoort 1967 ook het verschrikkelijke voorbeeld van de Utrechtse Synode van 27 mei 1944, die een op wettige en regelmatige wijze gekozen afgevaardigde als Ds. D. van Dijk te Groningen naar huis stuurde.

Volgens de Synode te Dordrecht van 3-18 juli 1578 (Acta II, 2) sal op een kerkelijke versameling gehandeld worden na wijze der Kercken-regieringhe. Voetius heeft dit nader geïnterpreteerd (Polit. Eccl. IV blz. 125).

Het staat vast, dat deze grootmeester in het gereformeerde kerkrecht het zeker geen kerkelijke handelwijze zou hebben gevonden, dat de mindere vergaderingen niet in de gelegenheid zijn gesteld om hun voorgaand advies en oordeel over de aanhangig gemaakte zaken te geven.

Immers waren de bezwaren tegen Ds. B. J. F. Schoep niet gericht tegen zijn gedrag als lid van de synode, maar tegen hem als Dienaar des Woords, tegen zijn „leer”.

Want men zeide, dat er „oorzaken van nadenken” waren, om een „nadere verklaring” te eisen, om een „examinatie” te doen plaatsvinden.

Hieruit blijkt, dat men dacht aan het ondertekensformulier voor de Dienaren des Woords, al vergat men daarbij, dat dit recht van examinatie primair aan de Kerkeraad toekomt, en pas vervolgens aan Classis of Synode.

Men had hier veel kunnen leren uit de acta van de Synode te Middelburg van 30 mei-21 juni 1581 en van die te 's-Gravenhage 20 juni- 1 augustus 1586, welke laatste synode uitsprak (acta Handelingen XXXIX), dat „hadde de kercke van leijden oft Classe haer devoir gedaen... alle kercken in den Synode nationaal vergadert sijnde, soudén wel te vreden sijn geweest, rustende geerne ende veel liever van tgene andere vòór haer (die't wel toequam) behoorlick ende wel uutgericht soudén hebben, dan dat sij wat onnoodichs soudén hebben willen roeren”.

De voorgaande aanhaling wil niet zeggen, dat

ik het werkelijk ernstige geval Caspar Coolhaes vergelijken wil met dat van Ds. Schoep, tegen wie geen enkele klacht in de kerkelijke weg op „mindere” vergaderingen was ingebracht, zodat de klachten over Ds. Schoep reeds uit dien hoofde op de Generale Synode onontvankelijk hadden moeten worden verklaard (Embden 4-13 oktober 1571, Acta Aanhangsel Cap. III - 1 en 11, D.K.O. art. 30).

Maar zelfs in dit ernstige geval Coolhaes erkende de Synode, dat de behandeling toekwam aan de Kerkeraad.

Hier mag wel vermeld worden, dat, toen de kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven, de goede kerkelijke weg volgende, van Ds. J. Snijder, een mede-ondertekenaar van de „Open brief”, een „nadere verklaring” vroeg, er wél verschil van gevoelen, maar géénszins noodzakelijkheid van handelen bleek.

Indien er kerken waren (op de synode hebben wij toch met kerken te maken!), die meenden, dat er „gewichtige oorzaken van nadenken” waren, waarom hebben deze zich dan niet in de kerkelijke weg tot de desbetreffende kerkeraden en eventueel tot de Classes of Particuliere gewend?

Want golden hun bezwaren het lid der synode, of veeleer de Dienaar des Woords?

Men greep toch zelf telkens terug op het ondertekeningformulier voor de Dienaren des Woords!!

Indien de bezwaren tegen de ondertekenaars van de „Open Brief” werkelijk serieus genomen moeten worden, waarom hebben dié kerken dan hiervan alleen officieel doen blijken bij de incidentele omstandigheid van de benoeming van Ds. Schoep als lid der Synode?

Waarom hebben zij de bekende goed gereformeerde-kerkrechtelijke weg veracht en de synodocratie verkozen?

De zg. meningsverschillen rond de „Open brief” zijn, evenals dit in 1936 geschiedde, op zeer illegitieme wijze op de synode gebracht.

Waar stond dit punt op de agenda der synode?

Waar bleef het „voorgaand advies en oordeel” der „mindere vergaderingen”?

Nu kan men wel zeggen, dat de Synode Amersfoort 1967 zich alleen bezighield met de toelating als lid der synode, maar dit zeggen mist elke deugdelijkheid, want als de synode niet de „zuiverheid der leer” van Ds. Schoep disputabel stelde, dan rijst de vraag, waaraan zij dán de gronden ontleende om Ds. Schoep niet te aanvaarden als lid.

Blijkbaar heeft de synode toch wel gevoeld, dat haar het recht van examinatie vooralsnog allerminst toekwam, en beperkte daarom de consequenties, maar zij verviel daarom niet minder in het nieuwe kerkrecht van Prof. H. H. Kuyper van Assen 1926 en aanvaardde dit geheel, alsmede het Utrechtse van 1936 en 1944.

Het is met geen mogelijkheid te zien waaraan de synode Amersfoort de bevoegdheid ontleende om het recht van de kerken in Noord-Holland te vertreden om dié afgevaardigden aan te wijzen, die zij het meest geschikt achtte om ter synode te verschijnen en daar de zaken van het agendum te behandelen.

Bovendien draagt de uitspraak der synode duidelijk het karakter van tucht, welke alleen door de kerkeraad kan worden uitgeoefend.

Het kan niet ontkend worden, dat de Generale Synode Amersfoort 1967 in grote mate geheerst heeft over de kerken en hun rechten verkort heeft en daarmee, wat zij niet te willen zijn, maar wél wèrd: een hervormde synode, een „hoger bestuur”, waarin het gereformeerde karakter gestorven is.

Het is nu niet meer zò, dat de besluiten der synode de ratificatie der kerken behoeven, maar nu moeten de besluiten der kerken door de synode worden goedgekeurd!

Maar, zo leerde Prof. Dr. S. Greijdanus ons, hebben ook de meerdere kerkelijke vergaderingen geenerlei eigen bevoegdheid of zeggenschap en macht van regeling, ingrijpen... dan voorzover die kerk daartoe zoodanige bevoegdheid over zich aan die meerdere vergadering te voren verleend heeft”. Doch die machtsverlening, zo vervolgt hij, hebben die kerken reeds op 4-13 oktober 1571 te Embden uitgesloten toen zij bepaalden (Acta 1): Gheen Kercke sal over een ander Kerke, gheen Dienaar des Woorts, gheen Ouderlinck, noch Diaken sal d'een over d' ander heerschappie voeren, maar een yegelijk sal hen

voor alle suspiciën ende aenlockinge om te heerschappen wachten.

Uit dit alles blijkt:

dat, indien de kerken een verklaring van gevoelen nodig of gewenst achten, zij zich tot de desbetreffende kerkeraad hadden moeten wenden. Toen zij dit niet deden had de Synode hun alsnog die weg moeten wijzen;

dat de Synode de bevoegdheid mist aan de kerken in Noord-Holland het recht te ontzeggen om diegenen naar de synoden af te vaardigen die zij geschikt acht;

dat de Synode primaire fundamentele beginselen van het Gereformeerde Kerkrecht (art. 85 D.K.O) art. 30 D.K.O. synode Embden 1571) heeft veracht;

dat deze synode ipso facto opgetreden is als synodocratie en het karakter van een gereformeerde synode verloren heeft;

dat naast de smartkreet „Ikabod”, de bede past, dat de Here ons toch bewaren moge bij de genade ons door Hem in de vrijmaking bewezen, toen Hij ons verlostte van het juk der hiërarchie en van de „klauw van het beest”.

Uit dit alles vloeit voort:

dat het geen zin heeft de vergaderingen te Amersfoort te doen voortduren en dat het daarom op de weg der kerkeraden en particuliere synoden ligt de afgevaardigden zo spoedig mogelijk terug te roepen en het nodige te doen om deze vergadering te ontbinden;

het revisie verzoek van de kerkeraad van Utrecht-Noord-West, dat beoogde de gereformeerde-kerkrechtelijke beginselen neergelegd in art. 79 K.O., weer naar voren te brengen, terug te nemen;

en dat het op Uw weg ligt de gereformeerde kerken in Nederland op te roepen terug te keren tot een gereformeerde-kerkelijke samenleving.

De kerkeraad behandelde dit bezwaarschrift op 8 mei 1967, en verwierp zelfs een op die vergadering zeer verzwakt voorstel met 14 tegen 5 stemmen.

ADRESSEN

Prof. J. van Bruggen, Fernhoutstraat 3, Kampen, tel. (05292) 5237; **Ds. M. Brandes**, Socratesstraat 60, Hengelo (Ov.), tel. (05400) 12701; **Ds. D. Nieuwenhuis**, tel. (02550) 10595; **Ds. J. M. Smelik**, Delftweg 90, Rotterdam-8, tel. (010) 240845. **Veenendaal**, diakonie: A. Versteeg, Buurtlaan Oost 139, tel. (08385) 4774; **Groningen-Zuid**, scriba: A. Bolhuis, Paterswoltseweg 485, tel. (05900) 50652; **'s-Gravenhage-West**, scriba: J. A. Zwikstra, Lindestraat 27, 's-Gravenhage-7, tel. (070) 602242; **Oegstgeest**, scriba: J. Mandema, Zonnebloemlaan 12, Oegstgeest, tel. (01710) 51854.

KORT VERSLAG

van de vergadering van deputaten-curatoren op donderdag 20 april 1967, des morgens te half elf in het gebouw van de Theologische Hogeschool, Broederweg 15 te Kampen.

Aanwezig: alle deputaten-curatoren en de hoogleraren J. van Bruggen, dr L. Doekes en J. Kamphuis; de hoogleraren Van Bruggen en Kamphuis woonden de vergadering gedeeltelijk bij; de hoogleraren H. J. Schilder en C. Veenhof zonden bericht van verhindering.

art. 1 opening:

De president-curator, ds D. van Dijk, opent de vergadering, leest uit Gods Woord II Petrus 1 : 12-21 en gaat voor in gebed.

art. 2 notulen:

De notulen van de vergadering van 16 maart 1967 worden gelezen en door de vergadering vastgesteld.

art. 3 ingekomen stukken:

- een schrijven (publiek) met bijlagen van de broeders J. C. v. d. Akker en P. de V.; als kennisgeving aangenomen.
- van het studentencorps „Fides Quadrat Intellectum” een schrijven, waarin wordt dank gezegd voor het verlenen van een subsidie voor de uitgave van de almanak; een exemplaar van de almanak is bijgevoegd; voor kennisgeving aangenomen.

art. 4 regeling positie drs Ph. Roorda.

Nu de generale synode van Amersfoort-West

Redactieleden:

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs. J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK, Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester: Van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementenprijs

f 12.— per jaar (bij vooruitbetaling) Zeist. Giro 233117.

Advertentieprijs 20 ct. per mm

Familieberichten 15 ct. per mm

De redactie verzoekt u dringend bij eventuele correspondentie te letten op het nieuwe adres.

in principe drs Ph. Roorda benoemd heeft tot vooropleiding, wijst de vergadering ds D. van Dijk, ds J. Hettinga en ds H. Veltman aan, ten einde met het bestuur van het Gereformeerd Lyceum te Groningen overleg te te plegen over de nadere regeling van deze zaak.

art. 5 Bespreking met de lectoren dr

H. M. Mulder en drs D. J. Buwalda.

In een bespreking met de lectoren drs D. J. Buwalda en dr H. M. Mulder uiten deputaten-curatoren hun leedwezen, dat een bepaalde formulering in het voorstel van deputaten-curatoren, dat geleid heeft tot de benoeming door de generale synode van Amersfoort-West van een docent voor de vooropleiding, bij sommigen misverstanden heeft gewekt omtrent de positie der fungerende lectoren.

art. 6 volgende vergadering:

de volgende vergadering (jaarvergadering) wordt vastgesteld op donderdag 6 juli 1967.

art. 7 persverslag.

Het persverslag wordt door de assessor gelezen en door de vergadering vastgesteld.

art. 8 sluiting.

Nadat ds F. de Vries is voorgegaan in dankgebed sluit de president-curator de vergadering.

Namens deputaten-curatoren,

F. de Vries, assessor.

CORRECTIE

Zeer tot onze spijt zijn in het vorige nummer enkele storende drukfouten blijven staan.

In het artikel „Zuil en sokkel der waarheid” moet „Artenius” Artemis zijn.

Bepaald zinstorend was de volgende fout.

„Niet de waarheid staat of valt met de ecclesia, maar de zichtbaarheid der waardigheid onder de mensen”. „Waardigheid” moet uiteraard ook „waarheid” zijn. A.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukwerk